

ФЕДОРЕНКО Світлана – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», пр. Перемоги, 37, м. Київ, 03056, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8517-9975>

БЕСКЛЕТНА Ольга – старший викладач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», пр. Перемоги, 37, м. Київ, 03056, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5522-2909>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.13/45.10>

Бібліографічний опис статті: Федоренко, С., Бесклетна, О. (2021). Досвід підготовки докторів філософії з лінгвістики в університетах США. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. № 13(45), 71–77, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.13/45.10>

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ З ЛІНГВІСТИКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США

Анотація. У статті висвітлено змістово-організаційні особливості підготовки докторів філософії з лінгвістики у США. Зазначено, що підготовка майбутніх докторів філософії з лінгвістики в американських університетах спрямована на розвиток аналітичних та дослідницьких навичок здобувачів, є комплексною системою, що реалізується шляхом широкого змістового діапазону обов'язкових навчальних дисциплін базового лінгвістичного та спеціального лінгвістичного спрямування та вибіркових освітніх компонентів, а також включає підготовку та захист дисертації. Розглянуто специфіку функціонування дисертаційного комітету та його роль у навчанні здобувача та його підготовці до захисту. Окреслено, що на першому етапі навчання, впродовж двох-трьох років здобувач має засвоїти рекомендовані лінгвістичні дисципліни та скласти кваліфікаційний іспит, а на другому – здійснити наукове дослідження та написати і захистити дисертаційну роботу. Наявність педагогічного компоненту, зокрема педагогічної практики, у програмі підготовки здобувачів свідчить про практичний підхід до їх залучення до академічної кар'єри загалом та викладацької діяльності зокрема. Наголошено, що особливістю американських університетів є їх відкритість до нових підходів до науково-дослідницької діяльності та заохочення здобувачів до міждисциплінарних досліджень, які реалізуються шляхом співпраці кожного здобувача з професорами з різних факультетів того чи іншого університету, які є членами дисертаційного комітету здобувача. Звернено особливу увагу на процедуру захисту дисертаційних робіт, яка відбувається в присутності екзаменаційної комісії, до складу якої, крім членів дисертаційного комітету, залучають двох професорів-експертів з напрямку дослідження, які виступають опонентами дисертації – «зовнішній» (з іншого університету) і «внутрішній» (з того ж факультету, де виконувалася дисертація).

Ключові слова: здобувач наукового ступеня «доктор філософії», дисертаційний комітет, кваліфікаційний екзамен, лінгвістика, університет у США.

FEDORENKO Svitlana – Doctor hab. (Education), Professor at the English Theory, Practice and Translation Department, National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”, Peremohy ave., 37, Kyiv, 03056, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8517-9975>

BESKLETNA Olga – Senior Lecturer at the English Theory, Practice and Translation Department, National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”, Peremohy ave., 37, Kyiv, 03056, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5522-2909>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.13/45.10>

To cite this article: Fedorenko, S., Beskletna, O. (2021). Dosvid pidgotovky doktoriv filosofii z lingvistyky v universytetah SShA. [Experience of preparing doctors of philosophy at the U. S. universities]. *Human Studies. Series of Pedagogy*, № 13(45), 71–77, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.13/45.10>

EXPERIENCE OF PREPARING DOCTORS OF PHILOSOPHY IN LINGUISTICS AT THE U. S. UNIVERSITIES

Summary. *The article highlights the content and organizational features of preparing doctors of philosophy in linguistics in the United States of America. It is noted that the training of future doctors of philosophy in linguistics at the U. S. universities, aimed at developing students' analytical and research skills, is a comprehensive system implemented through a wide range of compulsory disciplines of basic linguistic and special linguistic orientation as well as disciplines of free choice, and the preparation and defense of the dissertation. The specifics of functioning the dissertation committee and its role in the doctoral training of PhD students and their preparation for defense are considered. It is outlined that in the first stage of the study, within two or three years, a PhD student is supposed to master the recommended linguistic disciplines and to pass a qualifying exam, and in the second stage of the PhD study – to conduct research, and write and defend a dissertation. The pedagogical component in the study of PhD students in linguistics, in particular pedagogical internship, indicates a practical approach to their involvement in academic careers in general and teaching in particular. It is emphasized that the peculiar feature of the American universities is their openness to new approaches to research and encouraging PhD students to interdisciplinary research, which is realized through cooperation of each PhD student with professors from different departments of a university, who are members of a dissertation committee. Special attention is paid to the procedure of dissertation defense, which takes place in the presence of the examination commission, which, in addition to the members of the dissertation committee, involves two professors-experts in the field of the conducted research, who are opponents of the dissertation – “external” (from another university) and “internal” (from the same department where the dissertation was performed).*

Key words: *PhD student, dissertation committee, linguistics, qualifying exam, U. S. university.*

Вступ

Освіта і наука будь-якої країни слугує базисом формування її інтелектуального потенціалу, який певним чином впливає на якість життя громадян тієї чи іншої країни. При цьому підготовка наукових кадрів є ключовим елементом у продукуванні висококваліфікованих та конкурентоспроможних на світовому ринку праці фахівців. Особливо це набуває значення під час інтеграції вітчизняної системи університетської підготовки наукових кадрів у світове освітнє середовище.

Сучасна вища освіта в Україні перебуває на етапі модернізації, що охоплює всі рівні академічної вертикалі, підготовку докторів філософії в тому числі, впливаючи і на зміст та структурування освітніх програм, і на змістово-організаційні особливості освітнього процесу. У цій модернізації важливу роль відіграє конструктивно переосмислене впровадження здобутків передового педагогічного досвіду інших країн в освітню практику з підготовки докторів філософії в Україні. До того ж трансформація вітчизняної освітньої парадигми має супроводжуватися кваліфікованою науковою рефлексією щодо співвіднесення

зарубіжних освітніх новацій та моделей із соціокультурними та політичними викликами, які постають перед українським суспільством сьогодні. Тому вивчення різних моделей адаптації національної освітньої системи з підготовки докторів філософії набуває особливої значущості та актуальності.

Аналіз останніх досліджень

Різні методологічні аспекти та питання модернізації докторських програм у різних країнах світу вивчали такі зарубіжні вчені: Р. Еренберг (R. Ehrenberg), Дж. Джейкубсон (G. Jakubson), Дж. Еггермонт (J. Eggermont), Дж. Чамбаз (J. Chambaz), І. Волкер (G. Walker) та ін.

Проблематику розвитку закордонних систем підготовки науково-педагогічних працівників та здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» в тому числі висвітлено в працях українських дослідників, з-поміж яких: Н. Базелюк та І. Регайло (освітній складник докторських програм у галузі освіти Гарвардського університету), П. Біоде, С. Колонж і Ж. Шамба (докторська підготовка у Франції), В. Мороз, С. Мороз і С. Домбровська (особливості розбудови та функціонування

французької моделі підготовки науково-педагогічних кадрів), О. Поживілова (розвиток систем підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в європейському регіоні), І. Регейло та С. Сисоєва (зміст підготовки докторів філософії в галузі освіти в університетах США), Ж. Таланова (докторська підготовка в розвинених країнах світу) та ін. Стан, тенденції та виклики підготовки докторів філософії в українському освітньому середовищі розглядали: В. Луговий, В. Огнев'юк, І. Регейло, Ж. Таланова та ін. Разом із тим вивчення педагогічного досвіду підготовки докторів філософії з лінгвістики у США з метою його критичного осмислення та творчого запозичення залишилося поза увагою українських дослідників.

Мета статті

Мета статті – розкрити змістово-організаційні особливості підготовки докторів філософії з лінгвістики у США. Реалізація поставленої мети передбачала вирішення таких завдань: 1) вивчити й узагальнити специфіку організації підготовки докторів філософії з лінгвістики у США; 2) дослідити зміст підготовки докторів філософії з лінгвістики в американських університетах.

Виклад основного матеріалу

У США підготовка докторів філософії в галузі лінгвістики (PhD in Linguistics) офіційно розрахована на чотири роки навчання та здійснюється університетами. Слід зазначити, що «університет у США – це потужний навчально-науковий дослідницький комплекс, до складу якого входить декілька коледжів (у цьому випадку коледжі є аналогом факультетів у вітчизняній вищій школі), спеціалізованих шкіл (медичні, бізнес-школи тощо), відділення бакалаврату, магістерського та докторського навчання, а також лабораторії та різногалузеві науково-експериментальні центри» (Федоренко, 2017, с. 102). «З одного боку, університети забезпечують ринок праці молодими висококваліфікованими фахівцями, з іншого – дослідження, що проводяться в університетах, сприяють прогресу суспільства і підвищенню якості освітніх програм усіх рівнів» (Сисоєва, Регейло, 2016, с. 87). Ця підготовка передбачає наукове дослідження мови, її структури та природи людського спілкування, а також формування у здобувачів комунікативних, аналітичних і дослідницьких навичок. Загалом, лінгвістика охоплює такі галузі, як-от: фонетика, фонологія, морфологія, синтаксис, семантика, прагматика, аналіз

дискурсу, соціолінгвістика, психолінгвістика, обчислювальна лінгвістика, переклад тощо. Згідно з даними Лінгвістичної спілки Америки (Linguistic Society of America, 2021), професійні лінгвісти, як правило, спеціалізуються в одній галузі мовознавства, значна кількість їх працює в академічному середовищі, проводячи дослідження та викладаючи в університетах і коледжах, а інші – знаходять роботу в урядових агенціях та бізнес-структурах, допомагаючи в перекладі, обробці природних мов тощо.

Докторська програма навчання досить інтенсивна: здобувачам слід набрати близько 64–75 кредитів під час вивчення дисциплін базової лінгвістичної підготовки, дисциплін із напрямку спеціалізації та написання і підготовки дисертації до захисту. На останнє із зазначеного зазвичай відводиться від 12 до 32 кредитів. Більшість програм з підготовки докторів філософії в галузі лінгвістики включають обов'язкову педагогічну практику в закладі вищої освіти протягом одного чи двох семестрів.

Зазвичай протягом першого року навчання здобувач повинен вибрати так званий дисертаційний комітет, команду фахівців у галузі з трьох-п'яти наукових керівників (супервізорів), один з яких є головним науковим керівником дисертаційного дослідження та виступає головою цього комітету. Усі члени дисертаційного комітету консультують здобувача протягом усього терміну навчання. Загалом, основні обов'язки дисертаційного комітету полягають у регулярному поданні звітів про навчальні досягнення здобувача, регулярних консультаціях з метою моніторингу освітньо-наукової діяльності та допомоги здобувачеві у виборі дисциплін, підготовки до переддисертаційного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності та захисту завершеної дисертації (Walker, 2008).

Захист дисертації відбувається в присутності екзаменаційної комісії, до складу якої, крім членів дисертаційного комітету, залучають двох професорів-експертів з напрямку дослідження, які виступають опонентами дисертації – «зовнішній» (з іншого університету) і «внутрішній» (з того ж факультету, де виконується дисертація). Іноді кількість опонентів збільшується до трьох. Всі екзаменатори попередньо детально вичитують дисертаційну роботу і під час захисту висловлюють зауваження стосовно її змісту. Захист триває близько двох годин і, як правило, є відкритим.

Після захисту здобувачеві надається рік для виправлення вказаних екзаменаторами помилок, і лише після цього йому присуджують науковий ступінь. Тому сам диплом доктора філософії видається тільки через рік. До цього часу він буде лежати для підпису в канцелярії Президента університету.

Зазначимо, що процедура присудження наукового ступеня «доктор філософії» та діяльність екзаменаційної комісії із захисту дисертацій не регулюється державою і диплом видає сам університет, де була підготовлена та захищена та чи інша дисертаційна робота. Тексти дисертацій, як правило, не оприлюднюються на університетських сайтах, але потрапляють до загальної бази даних і після захисту їх іноді можна купити за помірну суму, оплативши онлайн. Вважається нормою, якщо за матеріалами дисертації після захисту видається монографія. До захисту дисертації окремих вимог щодо публікацій статей чи монографій немає. Особливістю американської системи є те, що заклад вищої освіти самостійно вирішує, кого приймати на навчання, і тому значення попередніх навчальних результатів на магістратурі не таке вже й велике. Обов'язковою є особиста репутація та рекомендаційний лист від викладача, який переконує, що здобувач здатний здійснити наукове дослідження в тій чи іншій сфері лінгвістики та успішно завершити наукову роботу. Велике значення має проєкт майбутнього дослідження, який здобувач має подати на розгляд для того, щоб бути зарахованим на програму навчання на здобуття ступеня «доктор філософії». Оскільки в США навчання на освітньо-науковій програмі на здобуття доктора філософії з лінгвістики є платним, то це знімає проблему низької мотивації здобувачів і формалізму в навчанні та проведенні дослідження. При цьому існує практика грантового фінансування навчання на американських докторських програмах, яке може бути повним або частковим і надаватися за кошти університету або ж приватних спонсорів. У будь-якому разі таке фінансування надається молодим людям, які продемонстрували здатність до наукових досліджень.

Розглянемо детальніше особливості підготовки докторів філософії з лінгвістики в деяких університетах США.

В одному з найкращих технічних університетів США і світу загалом – Массачусетському технологічному інституті (Massachusetts Institute of Technology) – кожний здобувач ступеня «доктор філософії» з лінгвістики вибирає

тему та дисертаційний комітет. Один із членів цього комітету повинен бути фахівцем саме у сфері лінгвістики, який погоджується виконувати функції головного радника дисертації. Також обираються ще три або більше додаткових викладачів-керівників дисертаційного дослідження (суміжних галузей, дотичних до теми дисертації), які разом із головним радником складають дисертаційний комітет, а на захисті є членами екзаменаційної комісії. Якщо студент хоче включити до складу дисертаційного комітету викладачів, що не є працівниками Массачусетського технологічного інституту або ж вони є професорами цього університету, але з інших кафедр, то це має бути затверджено рішенням кафедри, де виконується дисертаційне дослідження (але принаймні три члени комітету повинні бути викладачами кафедри, де виконується дисертаційне дослідження).

Базова підготовка докторів філософії з лінгвістики в Массачусетському технологічному інституті представлена такими обов'язковими дисциплінами: протягом першого року навчання – «Вступ до синтаксису», «Вступ до фонології», «Вступ до семантики»; протягом другого року навчання – «Просунутий синтаксис» (Advanced Syntax), «Просунута фонологія» (Advanced Phonology), «Просунута семантика» (Advanced Semantics), «Тьюторіал з лінгвістики та суміжних галузей» (Tutorial in Linguistics and Related Fields), «Психологічні та біологічні аспекти засвоєння мови». На третьому році навчання здобувачі відвідують заняття з дисциплін «Науково-дослідний семінар з теми дослідження» та «Практикум із граматики другої мови» (Massachusetts Institute of Technology, 2020).

Обов'язковою для майбутніх докторів філософії з лінгвістики в Массачусетському технологічному інституті є педагогічна практика протягом двох семестрів на третьому році навчання. Під час цієї практики здобувачі долучаються до викладання на бакалавраті дисципліни «Вступ до лінгвістики» (Introduction to Linguistics), що передбачає: а) відвідування лекцій, які читає відповідальний за вказану дисципліну викладач; б) ведення щотижневої одногодинної дискусійної секції в студентській групі до 18-ти студентів; в) перевірка есе-роздумів студентів після кожного засідання дискусійної секції; г) проведення консультацій зі студентами бакалаврату, які вивчають дисципліну «Вступ до лінгвістики». Якщо кафедра має додаткові потреби

у викладачах на бакалавраті, деяким аспірантам також може бути запропонована можливість викладання (з обов'язковою платою за їхню викладацьку діяльність) (Massachusetts Institute of Technology, 2020).

Спеціалізацію студенти вибирають на початку 5-го семестру – програму навчання, яка відображає конкретні інтереси студента та загальну область, в якій студент очікує в кінцевому підсумку захистити дисертаційне дослідження. Більшість студентів вибирають одну з програм у сфері фонології та фонетики, синтаксису, семантики чи експериментальної лінгвістики, які не потребують спеціального схвалення ради викладачів кафедри. Здобувач може також запропонувати альтернативний, міждисциплінарний напрям спеціалізації відповідно до своїх наукових уподобань та інтересів. Індивідуальні альтернативні пропозиції повинні отримати схвалення всієї кафедри, де виконується дисертаційна робота. У кінці третього року навчання здобувачі повинні скласти кваліфікаційний усний екзамен, де вони демонструють володіння вибраною спеціалізацією, в межах якої буде підготовлено дисертаційне дослідження. Лише після успішного складання цього екзамену здобувачів допускають до підготовки дисертаційного дослідження (Massachusetts Institute of Technology, 2020).

Захист дисертації є завершальним етапом науково-дослідної програми здобувача ступеня «доктор філософії» з лінгвістики в Массачусетському технологічному інституті. Кожний здобувач, проконсультувавшись із дисертаційним комітетом, може вибрати публічний або закритий захист свого дисертаційного дослідження. Під час закритого захисту дисертації кандидат на здобуття ступеня «доктор філософії» приблизно дві години обговорює з екзаменаційною комісією результати проведеного дослідження. На публічному захисті кандидат робить одногодинну презентацію дисертаційного дослідження, на яке запрошується місцева лінгвістична спільнота, після чого проводиться приблизно одногодинна закрита зустріч із членами кваліфікаційної комісії для подальшого обговорення змісту дисертації.

Після проходження захисту дисертації здобувач переглядає дисертацію з урахуванням пропозицій екзаменаційної комісії. Після письмового засвідчення в деканаті, що здобувач успішно склав підсумковий усний іспит зі спеціальності, пройшов захист дисертаційного дослідження та після захисту

у встановлений термін подав на кафедру дисертацію з усіма правками відповідно до зауважень і вимог членів екзаменаційної комісії, викладачі кафедри рекомендують декану затвердити рішення про присвоєння такому здобувачеві наукового ступеня доктора філософії з лінгвістики.

Програмою підготовки (64 кредити) здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» з лінгвістики в Бостонському університеті (Boston University) протягом перших двох років навчання передбачено вивчення таких обов'язкових базових дисциплін, як-от: «Фонологічний аналіз», «Синтаксис: моделювання синтаксичних знань», «Семантика: граматична побудова значення», а також шести вибіркових дисциплін. Щодо вільного вибору здобувачами цих шести дисциплін, то в Бостонському університеті запроваджено систему, яка ґрунтується на двох підходах – вибір дисципліни в межах навчальної площини та вибір із загального переліку дисциплін. Відповідно до першого із двох зазначених підходів, здобувачі мають вибрати дві дисципліни з академічної площини «Поглиблені освітні компоненти з фонетики, фонології чи інтерфейсу фонології/морфології» (Advanced courses in phonetics, phonology, or the phonology/morphology interface); дві дисципліни з академічної площини «Поглиблені освітні компоненти синтаксису, інтерфейсу синтаксису/морфології, семантики чи прагматики» (Advanced courses in syntax, the syntax/morphology interface, semantics, or pragmatics); одну дисципліну з академічної площини «Лінгвістична методологія дослідження» (Linguistic research methodology) – з-поміж цих дисциплін: «Методи лінгвістичного дослідження», «Вступ до програмування для обчислювальної лінгвістики», «Кількісні методи в лінгвістиці», «Обчислювальна лінгвістика»; одну дисципліну з академічної площини «Оволодіння мовою або вивчення мови як соціального чи історичного явища» (Language acquisition or the study of language as a social or a historical phenomenon) – з-поміж цих дисциплін: «Соціолінгвістика», «Мова, раса та гендер», «Мови в контакті: високі ставки граматичного перетину кордону», «Мовні зміни та варіації», «Двомовність», «Крослінгвістичні підходи до засвоєння мови», «Специфіка засвоєння другої мови», «Перерване засвоєння та вивчення мови», «Історичне та порівняльне мовознавство» (Boston University, 2020).

Другий підхід передбачає вибір здобувачами наукового ступеня «доктор філософії» з лінгвістики в Бостонському університеті шести дисциплін із наданого переліку. Так, у 2019–2020 н. р. цей перелік охоплював такі дисципліни: «Морфологія: Вступ до будов і форм слів», ««Мати» та «Бути» різними мовами», «Лінгвістичний фокус», «Варіації в діалектах англійської мови», «Мови корінних народів Латинської Америки», «Структура африканських мов», «Структура креольських мов», «Романська лінгвістика», «Просодія», «Експериментальна прагматика», «Аналіз дискурсу», «Французька фонологія (мова викладання – французька)», «Іспанська в США (мова викладання – іспанська)» та ін. (Boston University, 2020).

Протягом третього року навчання здобувачі вивчають дисципліни «Семинар з лінгвістичних досліджень» та «Спеціальні лінгвістичні теми», а також вибирають шість дисциплін (по 2 кредити на кожну дисципліну) з лінгвістики або суміжних галузей у межах вибраної спеціалізації, достатніх для складання кваліфікаційного екзамену зі спеціальності та написання далі дисертаційної роботи. Ці дисципліни вибираються за погодженням з дисертаційним комітетом.

Усі здобувачі наукового ступеня доктора філософії повинні задовільно виконати дві ґрунтовні наукові роботи з різних аспектів лінгвістичної галузі, але в межах теми дисертаційного дослідження: першу роботу – до кінця четвертого семестру, другу – не пізніше шостого семестру навчання. Кожна кваліфікаційна робота планується та виконується під керівництвом експерта у відповідній сфері – члена основної кафедри, де навчається здобувач; робота захищається усно й затверджується екзаменаційною комісією, що складається з двох рецензентів роботи (перший рецензент повинен бути штатним співробітником кафедри, де навчається здобувач, а другий може бути обраний із числа штатних та афілійованих викладачів факультету лінгвістики). На вимогу студента та за погодженням з його основним науковим керівником до екзаменаційної комісії може бути залучений третій рецензент із членів кафедри (Boston University, 2020).

На кінець третього року навчання здобувачі наукового ступеня «доктор філософії»

з лінгвістики в Бостонському університеті повинні завершити освітню складову частину, включаючи і дві захищені наукові роботи, та розпочати написання тексту дисертації. За виняткових обставин директор освітньо-наукової програми може дозволити продовження цього терміну щонайбільше на один семестр. Студенти, які не дотримуються цього терміну, не мають права продовжувати подальшу програму на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі лінгвістики.

Висновки

Підсумовуючи все викладене вище, констатуємо, що підготовка майбутніх докторів філософії з лінгвістики в університетах США, спрямована на розвиток аналітичних та дослідницьких навичок здобувачів, є комплексною системою, що реалізується шляхом широкого змістового діапазону обов'язкових навчальних дисциплін базового лінгвістичного та спеціального лінгвістичного спрямування та вибіркових освітніх компонентів, а також включає підготовку та захист дисертації. Офіційно на навчання відводиться чотири роки. На першому етапі навчання, впродовж двох-трьох років, здобувач має засвоїти рекомендовані лінгвістичні дисципліни та скласти кваліфікаційний іспит. Наявність педагогічного компоненту, зокрема педагогічної практики, в програмі підготовки здобувачів свідчить про практичний підхід до їх залучення до академічної кар'єри загалом та викладацької діяльності зокрема. Другий етап присвячено проведенню наукового дослідження та написанню і захисту дисертаційної роботи.

Наголосимо, що особливістю американських університетів є їхня відкритість до нових підходів до науково-дослідницької діяльності та заохочення здобувачів до міждисциплінарних досліджень, які реалізуються шляхом співпраці з професорами різних факультетів університету, які є членами дисертаційного комітету здобувача. Такий підхід на основі міждисциплінарності забезпечує інноваційний розвиток сучасної лінгвістичної науки.

Перспективним напрямом подальших досліджень є вивчення інноваційних форм та методів навчання здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» в галузі лінгвістики в університетах США.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сисоєва С., Регейло І. Зміст підготовки докторів філософії у галузі освіти в університетах США. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2016. № 2 (53). С. 86–93.
2. Федоренко С.В. Теорія і методика формування гуманітарної культури студентів вищих навчальних закладів США : дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 2017. 551 с.
3. Boston University. PhD in Linguistics. Boston University, 2020. URL: <https://www.bu.edu/academics/grs/programs/linguistics/phd-in-linguistics>
4. Linguistic Society of America. The State of Linguistics in Higher Education Annual Report 2020. Linguistic Society of America, 2021. URL: <https://www.linguisticsociety.org/file/annual-report-2020-jan2021-finalpdf>
5. Massachusetts Institute of Technology. Graduate Program in Linguistics. Massachusetts Institute of Technology, 2020. URL: <https://linguistics.mit.edu/graduate/>
6. Walker G. Doctoral Education in the United States of America. *Higher Education in Europe*. 2008. № 33 (1). P. 35–43. URL: <https://doi.org/10.1080/03797720802228142>

REFERENCES

1. Sysoyeva, S., & Reheylo, I. (2016). Zmist pidhotovky doktoriv filosofiyi u haluzi osvity v universytetakh SSHA. *Pedahohichnyy protses: teoriya i praktyka* [The content of training doctors of philosophy in the field of education in US universities]. *Pedahohichnyy protses: teoriya i praktyka – Pedagogical process: theory and practice*, 2(53), 86–93. [in Ukrainian]
2. Fedorenko, S. V. (2017). *Teoriya i metodyka formuvannya humanitarnoyi kul'tury studentiv vyshchych navchal'nykh zakladiv SSHA : dys. ... d-ra ped. nauk* [Theory and methods of formation of liberal humanistic culture of students of higher educational institutions of the USA: dissertation on gaining the scientific degree of Doctor of Sciences in Education]. Kyiv. [in Ukrainian]
3. Boston University. (2020). *PhD in Linguistics*. Available at <https://www.bu.edu/academics/grs/programs/linguistics/phd-in-linguistics>
4. Linguistic Society of America. (2021). *The State of Linguistics in Higher Annual Report 2020 Education*. Available at <https://www.linguisticsociety.org/file/annual-report-2020-jan2021-finalpdf>
5. Massachusetts Institute of Technology. (2020). *Graduate Program in Linguistics*. Available at <https://linguistics.mit.edu/graduate/>
6. Walker, G. (2008). Doctoral Education in the United States of America. *Higher Education in Europe*, 33(1), 35–43. <https://doi.org/10.1080/03797720802228142>